

ԲՐԱԾՈՆՆԵՐ

Մարդիկ երբ ծովեզերք երթան, խեցեմորթներու պատեաններ կամ խեցիներ կը գտնեն: Շատեր այդ պատեաններով հաւաքածոյ կը կազմեն: Ուրիշ խեցիներ ծովեզերքը կը մնան եւ աւազին մէջ կը թաղուին: Ժամանակ մը ետք մարդիկ կրնան վերագտնել նախապէս աւազին մէջ թաղուած այդ պատեանները:

Առաւօտ մը, երբ պատուհանէն դուրս նայիս եւ նկատես, թէ բակը թաց է, կ'ենթադրես, թէ անձրեւած է:

Ուրեմն նկատի առնելով ներկան (ջուրը, որ թրջած է ամէն կողմ), կ'եզրակացնես, թէ ի՞նչ պատահած է անցեալին (անձրեւած է):

Մաքուր գետնի վրայ, երբ ոտքի հետքեր տեսնես, ի՞նչ կ'եզրակացնես: .....

.....:

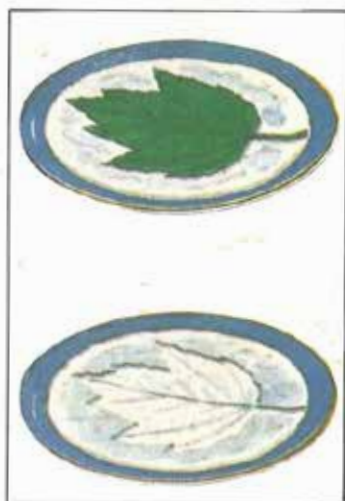
Ի՞նչպէս կրնանք «տերեւի» մը կաղապարը ունենալ:

Փորձ.— աման, կաւ,
տերեւ:

1. Ամանին մէջ քիչ մը կաւ գետեղէ՛. կաւին վրայ ձեռքովդ ննշէ՛ մինչեւ որ կաւը տափակնայ:

2. Դի՛ր տերեւը կաւին վրայ, ապա թեթեւօրէն ննշէ՛ տերեւին վրայ:

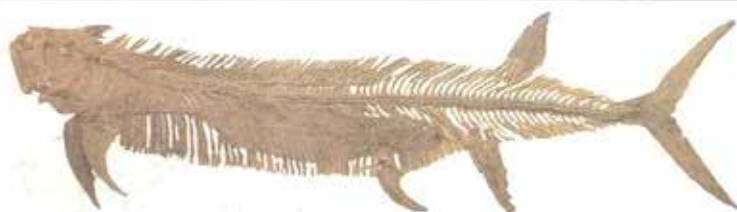
3. Ուշադրութեամբ վերցո՛ւր տերեւը:

Ի՞նչ կ'ունենանք .....

Երկրի վրայ գոյութիւն ունեցած կենդանական կեանքի ուսումնասիրութիւնները հիմնուած են բրածոյ դարձած կենդանիներու վրայ, այսինքն՝ շատ հին ատենէ հողին տակ թաղուած եւ քարացած կենդանիներու մարմիններու կամ բեկորներու հիման վրայ: Նոյն նպատակին կը ծառայեն նաեւ անոնց ծածկուած հետքերը, որոնք կը գտնուին կաւային ժայռերու վրայ:

Բրածոյ մը փաստ մըն է անցեալի կեանքին: Բրածոներ հազարաւոր տարիներ առաջ գոյութիւն ունեցող կենդանական կեանքի փաստեր են: Բրածոյ մը կրնայ ըլլալ ոսկոր մը, ակոյալ մը կամ ամբողջ կմախք:

Բրածոյ ձուկի կմախֆ

Մենք փորձառութեամբ գիտենք, թէ սանեցումը թարմ կը պահէ եւ կը դանդաղեցնէ փնացումը. օրինակ ուտելիքները թարմ պահելու համար կը դնենք սառնարանին մէջ:

Նոյնպէս անասունի մը մարմինը, երբ երկար ժամանակ սառցակոյտի մէջ թաղուի, նուազ փնացած վիճակով կը պահուի եւ արժէփաւոր բրածոյ մը կ'ունենանք:

Գիտնականներ, Սիպերիոյ սառցակոյտերու տակ թաղուած գտած են մամութի մը բրածոն:

Մամութը ներկայ փիղի տեսակէն շատ փոքր տարբերութիւն ունեցող անասուն մըն է: Շատ հին ժամանակ մարդիկ մամութը կ'որսային:

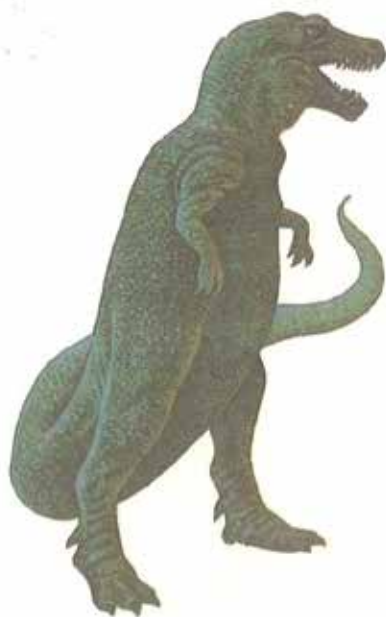

Գիտնականներ նաև գտած են Թիսիրա-
թոփսի կմախքը:

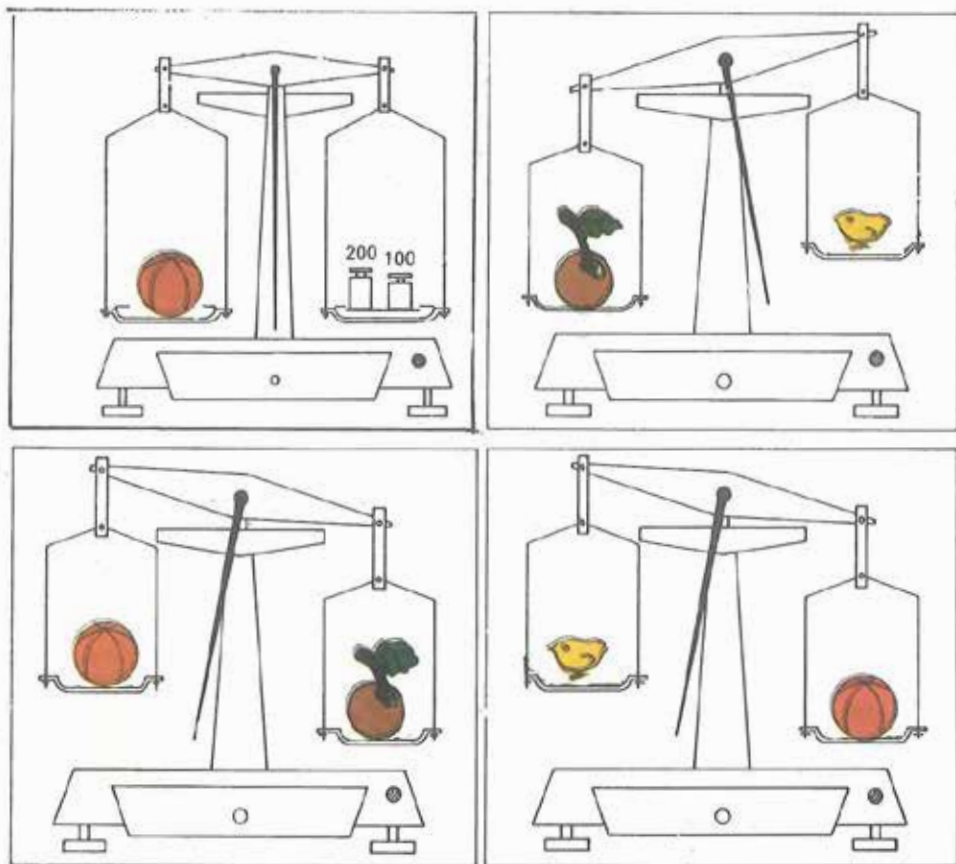

Թիսիրաթոփսը բու-
սակեր սողուն մըն է, իսկ
տիկոզորը հսկայական
չափեր ունեցող մսակեր
մըն է:

Անշուշտ այս տեսա-
կի անասունները շատ ժա-
մանակ առաջ անհետացած
են երկրի երեսէն: Անոնք
բացարձակապէս գոյու-
թիւն չունին ներկայիս:

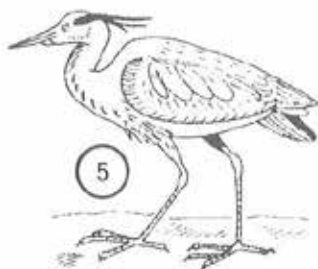
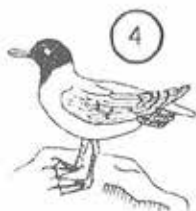
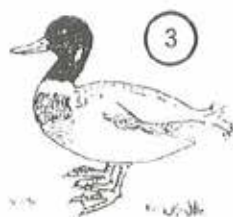

Ամբողջացո՛ւր:

- 1.— Քանի՞ կրամ կը կշռէ գնդակը: ..... կրամ:
- 2.— Պատկերներուն նայելով կ'եզրակացնենք, թէ գնդակը աւելի ծանր է քան ..... ,
..... աւելի ծանր է քան գնդակը. հետեւա-
բար ..... աւելի ծանր է քան .....
- 3.— Ճուտիկը ..... կրամէն նուազ կը կշռէ:

- Տո՛ւր այս թռչուններուն անունները:

1.- ..... 2.- ..... 3.- .....

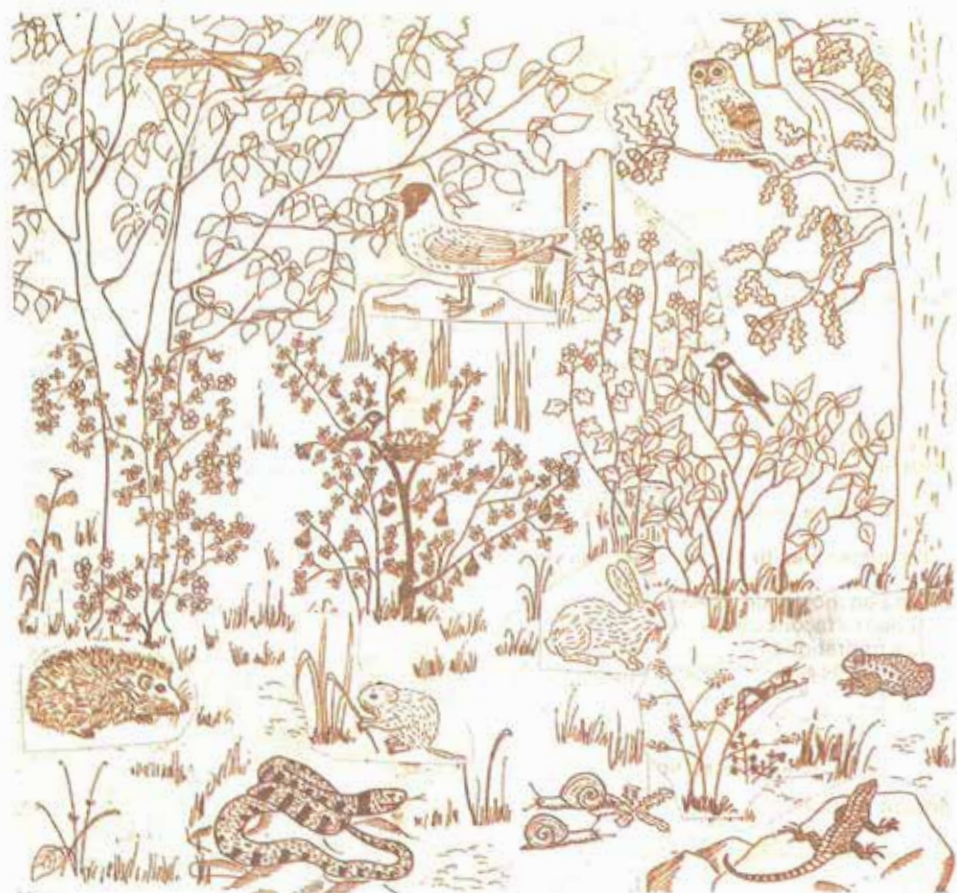
4.- ..... 5.- ..... 6.- .....

- Այս թռչունները երեք խումբի կը պատկանին:
Գրէ՛ երեք խումբերուն անունները:

- Այս թռչունները ուրիշ երկու խումբերու
բաժնել կարելի՞ է:

Գրէ՛ երկու խումբերուն անունները:

1.— Նշէ՛ պատկերին մէջ եղող

— 2 սողուններ

— 2 բուսակերներ

— Գիշատիչ մը

— Երկակենցաղ անասուն մը

Ո՞ր անասունը այս միջավայրին չի պատկանիր:

2.— Կազմէ՛ սնունդի շղթայ մը:

Ֆիզիքական բնութիւնը ըսելով կը հասկընանք աշխարհը եւ անոր մէջ գտնուող բոլոր արարածներն ու մարմինները:

Գիտութեան շնորհիւ մարդիկ ամպերէն վեր բարձրացան օդապարիկներով եւ ծովուն խորերը իջան սուզանաւերով: Հեռաւոր իրերը մօտեցուցին հեռադիտակով, իսկ անտեսանելի տեսանելի դարձուցին մանրադիտակով:

1.— Տո՛ւր անունը այս երկու մոլորակներուն:

2.— Ո՞ր մոլորակին վրայ կը քայլ աստղանաւորդը:

3.— Երկու մոլորակներուն միջեւ պարապուրիւն գոյութիւն ունի՞:

4.— Երկրէն ի՞նչպէս դէպի լուսին կը նամբորդեն:

